

בש"פ 8762/18 - לורי שם טוב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 8762/18

לפני: כבוד השופטת י' וילנר

העוררת: לורי שם טוב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו, מיום 27.11.2018 בבע"ח 22753-09-18, שניתנה על ידי כב' השופט א' הימן

בשם העוררת: בעצמה

בשם המשיבה: עו"דיעל שרף

החלטה

1. ערר על החלטת בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (כב' השופט א' הימן) בבע"ח 22753-09-18 מיום 27.11.2018, בגדרה נדחו בקשות העוררת לעיון בחומרי חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

רקע והליכים קודמים

עמוד 1

2. ביום 6.4.2017 הוגש נגד העוררת ושני נאשמים נוספים כתב אישום המייחס להם עבירות נגד עובדי ציבור, וביניהם שופטים ועובדים סוציאליים, שמרביתן בוצעו דרך רשת האינטרנט. בית משפט זה האריך את מעצרה של העוררת מספר פעמים, לאחר שהיא סירבה למעצרה בפיקוח אלקטרוני ועמדה על שחרורה המלא (ראו: בש"פ 6589/18 מדינת ישראל נ' שם טוב (9.10.2018)). משכך, העוררת עודנה נתונה במעצר מאחורי סורג ובריח.

3. יצוין כי בהחלטותיו מיום 16.12.2018 ומיום 8.1.2019, דחה בית המשפט המחוזי (כב' השופט ב' שגיא) את בקשת הסנגוריה לשחרור מייצוגה של העוררת (ת"פ 17-04-14615, להלן: ההחלטה בדבר הייצוג). לפיכך, העוררת מיוצגת על-ידי הסנגוריה הציבורית, אם כי את הבקשה הנדונה הגישה בעצמה.

4. במועדים שונים הגישה העוררת לבית המשפט המחוזי בקשות לעיון במסמכים, וביניהן: בקשה לאפשר לה לעיין בחומרי חקירה המסומנים א"ז 2 (להלן: חומרי החקירה) בבית המעצר ולא במשרדי המשיבה כפי שהותר לה (בע"ח 18-09-22753, להלן: הבקשה הראשונה); בקשה לעיון בחומרים הנוגעים לצווי מעצר אשר הוצאו כנגדה (בע"ח 18-10-17709, להלן בהתאמה: צווי המעצר והבקשה השנייה); בקשה לקבלת הרשאה לצפייה בחומרים הנוגעים לצווי המעצר באמצעות מערכת "נט המשפט" (בע"ח 18-10-48406, להלן: הבקשה השלישית); בקשה לעיון בקורות החיים של חוקרי יחידת הסייבר אשר פעלו במסגרת חקירתה (להלן: חוקרי הסייבר), וכן לעיון בתעודותיהם המקצועיות ובמידע אודות תיקים אחרים בהם העידו (בע"ח 18-10-27627, להלן: הבקשה הרביעית); בקשה לעיון בתיק חקירה שנפתח כנגד העוררת ונסגר זה מכבר, שעניינו חשד כי העוררת פרצה למערכת "נט המשפט" (בע"ח 18-10-48442, להלן בהתאמה: תיק 222 והבקשה החמישית); וכן בקשה לעיון במסמכי הוועדה למינוי שופטים בעניינם של השופטים שעמדו במוקד פרסומים המיוחסים לעוררת בכתב האישום, לרבות מסמכי וועדת השתיים, נציב תלונות הציבור על שופטים והנהלת בתי המשפט (בע"ח 18-10-48597, להלן: הבקשה השישית).

5. ביום 22.10.2018 קבע בית המשפט המחוזי כי כלל הבקשות האמורות יידונו במאוחד.

החלטת בית המשפט המחוזי

6. בהחלטתו מיום 27.11.2018 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשות.

אשר לבקשה הראשונה, נקבע כי אין לאפשר לעוררת לעיין בחומרים בבית המעצר, וזאת לנוכח קיומה של תעודת חיסיון שלפיה העיון יתבצע במשרדי המשיבה בלבד. עוד קבע בית המשפט המחוזי כי על-מנת לאפשר לעוררת לעיין בעצמה בחומרי החקירה במשרדי המשיבה - נדרשת עמדת שירות בתי הסוהר (להלן: שב"ס), אשר לא הוגשה לבית המשפט המחוזי. מכל מקום, נקבע כי יש להשהות את ההכרעה בבקשה זו עד להבהרת סוגיית ייצוגה של העוררת, שכן אם יעמוד לעוררת ייצוג משפטי - באי-כוחה יעינו בחומר במשרדי המשיבה.

אשר לבקשות השנייה והשלישית, בית המשפט המחוזי קבע כי יש לדחות את הבקשות, וזאת לאור הצהרת המשיבה כי כל החומר הנוגע לצווי המעצר הועבר לעיונה של העוררת. עוד נקבע, כי ככל שהעוררת סבורה שנתרו

חומרים אשר לא הועברו לעיונה, שמורה לה הזכות לנקוט בהליך המתאים לעיון בתיקי המעצר.

אשר לבקשה הרביעית, בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה וקבע כי קורות החיים של חוקרי יחידת הסייבר, וכן תעודותיהם המקצועיות והמידע אודות תיקים אחרים שבהם העידו, אינם בבחינת חומר חקירה הרלוונטי לאישומים המיוחסים לעוררת.

אשר לבקשות החמישית והשישית, בית המשפט המחוזי קבע, בעיקרו של דבר, כי תיק 222, כמו גם החומרים הנוגעים לשופטים, אינם רלוונטיים לאישומים המיוחסים לעוררת ולהגנתה, באופן המצדיק את העברתם לעיונה.

על החלטה זו נסב הערר שלפניי.

טענות הצדדים

7. העוררת שבה על טענותיה בפני בית המשפט המחוזי, ולהלן יפורטו עיקרי טענותיה בערר. בנוגע לבקשה הראשונה, העוררת עומדת על כך שעיון בחומרי החקירה יעשה על-ידיה, ולא על-ידי באי כוחה, וזאת, בין היתר, בשל מחלוקת שהתגלעה ביניהם בעניין אופן ייצוגה של העוררת. בהקשר זה מבקשת העוררת כי ככל שתתקבל בקשתה לעיון כאמור, יתלווה אליה מומחה למחשבים. אשר לבקשות השנייה והשלישית, העוררת עומדת על טענתה כי לא נמסרו לה כלל החומרים הנוגעים לצווי המעצר. אשר לבקשה הרביעית, העוררת מדגישה כי החומרים הנוגעים לחוקרי הסייבר רלוונטיים להגנתה, וזאת משום שבכוונתה לטעון במשפט כי נפל פגם במומחיותם ובמקצועיותם. אשר לבקשה החמישית, העוררת טוענת כי בעוד שתיקי חקירה סגורים בעניינה הועברו לעיונה, המשיבה לא העבירה לעיונה את תיק 222, וכי יש בכך כדי להוכיח כי קיימים בתיק האמור חומרים הרלוונטיים להגנתה של העוררת. אשר לבקשה השישית, העוררת טוענת כי החומרים הנוגעים לשופטים מושא הפרסומים המיוחסים לה רלוונטיים להגנתה, וזאת משום שבכוונתה להוכיח באמצעותם כי לא היה בפרסומים אלה כדי להשפיע על מעמדם וקידומם של השופטים.

8. המשיבה נתנה את הסכמתה לקבלת הבקשה הראשונה במובן זה שהעוררת תגיע ביחד עם באי-כוחה לתחנת המשטרה לצורך עיון בחומרי החקירה, וזאת ככל שהדבר עולה בקנה אחד עם נהלי שב"ס.

אשר ליתר הבקשות, המשיבה סומכת ידיה על החלטתו של בית המשפט המחוזי, ומדגישה, בעיקרו של דבר, כי חומרי החקירה הרלוונטיים לאישומים המיוחסים לעוררת, כבר הועברו לעיונה. עוד טוענת המשיבה, בנוגע לחומרים שנתבקשו במסגרת הבקשות השלישית והרביעית, כי שמורה לעוררת הזכות להגיש בקשה למתן צו להמצאת המסמכים במסגרת ההליך העיקרי, וזאת מכוח סעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי.

דיון והכרעה

9. לאחר עיון ושמיעת טענות הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל בחלקו, כפי שיפורט להלן.

10. זכותו של נאשם לעיין בחומרי חקירה מוסדרת בסעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי הקובע, בחלקיו הרלוונטיים, כי:

"הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסנגורו, וכן אדם שהסנגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו".

ככלל, נקבע כי יש למסור לעיון הנאשם כל "חומר חקירה" שהוא רלוונטי לאישום ועשוי להועיל להגנתו, וכן כי יש לפרש את המונח "חומר חקירה" ואת תחולתו באופן רחב, הכולל אף ראיות השייכות לפרופריה של האישום (ראו: בש"פ 91/08 מדינת ישראל נ' שיבלי, פסקה 6 (13.2.2008); בש"פ 3524/18 מדינת ישראל נ' בלאי, פסקה 10 (30.5.2018)). זאת, בין היתר, כמתחייב מעצם ההכרה בזכותו של הנאשם להליך הוגן (ראו: בש"פ 10787/06 שחאדה נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (17.1.2007); עניין בלאי, בפסקה 13).

ואולם, נקבע כי ראיות שחשיבותן ונגיעתן לאישומים הפליליים הינה שולית ורחוקה במיוחד - לא יבואו בגדר המונח "חומר חקירה" (ראו: בש"פ 8406/12 אלמוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (3.12.2012); בש"פ 600/15 הירשמן נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (1.2.2015)). בתוך כך, נקבע כי על-מנת להכריע בבקשה לעיון בחומרי חקירה, יש לשקול גם את זכויותיהם של עדים ומתלוננים ואינטרסים ציבוריים נוספים, מקום שאלה עלולים להיפגע אם יימסר "חומר החקירה" לעיונו של הנאשם (ראו: בש"פ 6740/13 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 8 (19.1.2014); עניין הירשמן, בפסקאות 5-6; בש"פ 5048/15 אלברט נ' מדינת ישראל, פסקאות 7-9 (30.8.2015)).

להלן אבחן את מכלול הבקשות תוך יישום ההלכות דלעיל.

11. בנוגע לבקשה הראשונה, בית המשפט המחוזי קבע כי ככל שיוסדר ייצוגה של העוררת - העיון בחומרי החקירה יתבצע באמצעות באי-כוחה. כעת, משהוסדר ייצוגה של העוררת, עומדת העוררת על זכותה לעיין בעצמה בחומרי החקירה.

מצאתי כי דין בקשה זו של העוררת להתקבל, וזאת בשל לשון החוק הברורה אשר מורה כי "רשאים הנאשם וסנגורו" לעיין בחומר החקירה (ראו: סעיף 74(א)(1) לחוק סדר הדין הפלילי, ההדגשה אינה במקור י.ו.), וכן נוכח הקשיים שהתגלעו בייצוגה של העוררת כפי שעולה מההחלטה בדבר הייצוג. לפיכך, אני מורה כי יש לאפשר לעוררת לעיין בחומרי החקירה בתחנת המשטרה ביחד עם באי-כוחה, ובתיאום עם המשיבה, וזאת בכפוף לנהלי שב"ס. יתר על כן, בקשתה של העוררת כי יתלווה אליה מומחה למחשבים תישקל על ידי המשיבה, וככל שהמשיבה מתנגדת לכך - הבקשה תידון לפני בית המשפט המחוזי.

12. אשר לבקשות השנייה והשלישית - המשיבה הצהירה, כאמור, כי כל החומר הנוגע לצווי המעצר של העוררת הועבר לעיונה. כידוע, המשיבה נהנית מחזקת התקינות, שלפיה רשויות האכיפה והתביעה עושות מלאכתן ביושר ובהגינות (ראו: בש"פ 5221/08 מוחמד נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (1.9.2008)); ראו והשוו: בש"פ 683/15 הירשמן נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (5.2.2015)). בעניינינו, לא עלה בידי העוררת לסתור את החזקה, שכן טענותיה בדבר קיומו של חומר חקירה נוסף שלא הועבר לעיונה נטענו בעלמא, בלא שהניחה העוררת כל תשתית ראייתית לכך בבקשתה. לפיכך, הנחת המוצא כי כל החומר האמור הועבר לעיונה של העוררת נותרת בעינה, ודין בקשות אלה להידחות.

13. בכל הנוגע לבקשה הרביעית, מקובלת עליי קביעת בית המשפט המחוזי כי קורות החיים של חוקרי יחידת הסייבר, וכן תעודותיהם המקצועיות והמידע אודות תיקים בהם העידו, אינם בבחינת חומר חקירה רלוונטי לאישומים המיוחסים לעוררת, על-פי אמות המידה שנקבעו בפסיקה, כמפורט לעיל. מובן שאם החומר הנדון ימצא רלוונטי לצורך קביעת מהימנותם של חוקרי הסייבר בעת חקירתם בבית המשפט על-ידי העוררת, תהא היא רשאית להגיש לבית המשפט המחוזי בקשה לפי 108 לחוק סדר הדין הפלילי למתן צו להמצאת מסמכים אלה.

14. לעניין הבקשה החמישית, מצאתי כי דינה להתקבל באופן חלקי. אזכיר כי העוררת טוענת כי על אף שהמשיבה העמידה לעיונה כ-150 תיקים אחרים שלא התגבשו לכדי כתב אישום ואשר תוכנם אינו רלוונטי לאישומים המיוחסים לעוררת, המשיבה סירבה למסור לעיונה של העוררת את תיק 222 בטענה כי תוכנו אינו רלוונטי לאישומים בעניינה. לטענת העוררת, יש באמור כדי להעיד על מחדלים של רשויות החקירה במסגרת תיק זה, שעשויים לסייע בהגנתה. המשיבה טוענת בתגובה כי תיק 222 לא הועמד לעיונה של העוררת כיוון שבניגוד ליתר התיקים, תיק זה אינו עוסק בפרסומים הפוגעניים המיוחסים לה במסגרת כתב האישום.

15. הוראת סעיף 74(ד) לחוק סדר הדין הפלילי קובעת כי לבית המשפט הסמכות להורות לתובע להעמיד את החומר שבמחלוקת לעיונו, לשם ההכרעה בשאלה האם מדובר בחומר חקירה. הפסיקה קובעת כי, ככלל, די בכך שהנאשם הצביע על "קצה חוט" שלפיו ייתכן כי מדובר בחומר חקירה, על-מנת שבית המשפט יעשה שימוש בסמכותו (ראו: בג"ץ 9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים, פ"ד ס(1) 360, 380 (2005)). עוד נקבע כי בית המשפט יימנע מלהפעיל סמכותו לפי סעיף 74(ד) לחוק סדר הדין הפלילי במקרים חריגים בלבד, למשל, כאשר, על פניו, נראה כי החומר אינו נוגע כלל לכתב האישום, ובפרט מדובר בכמות רבה של חומר, ומסתמן שהבקשה נועדה לסרב את ההליכים שלא לצורך (ראו: בש"פ 1355/98 בן ארי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(2) 1, 4 (1998); בש"פ 6507/09 קצב נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (13.9.2009)).

בעניינינו, בית המשפט המחוזי לא ציין בהחלטתו כי הוא עיין בחומר החקירה המתייחס לתיק 222 טרם הכרעתו בבקשה החמישית. כך, אף לא נקבע כי הבקשה הנדונה נופלת בגדר החריג לכלל האמור בנוגע לעיון בחומר שבמחלוקת, כמפורט לעיל. נדמה כי - להבדיל מהחומר המבוקש בבקשות הרביעית והשישית שעל פניו אינו מהווה חומר חקירה - לא ניתן לשלול מראש, בבקשה זו, את הטענה כי מדובר בחומר חקירה רלוונטי, מבלי לעיין בחומר המבוקש.

משכך, אני מורה על החזרת הדין בבקשה החמישית לבית המשפט המחוזי, אשר יכריע בבקשה בשנית, וזאת

לאחר העיון בתיק 222. יודגש כי אין בכך כדי לחוות דעה לגופם של דברים.

16. אשר לבקשה השישית, מקובלות עלי קביעות בית המשפט המחוזי כי החומרים המבוקשים אינם רלוונטיים לאישומים המיוחסים לעוררת ולהגנתה, באופן המצדיק את העברתם לעיונה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי, בהתאם לאמות המידה האמורות. זאת ועוד, מצטרפת אני לקביעת בית המשפט המחוזי כי ממילא חומר זה אינו נדרש להגנת העוררת כיוון שעבירת זילות בית משפט היא עבירת התנהגות (ראו: סעיף 255 לחוק העונשין, התשל"ז-1977), ומשכך אין נפקות לשאלת הפגיעה בשופטים עקב הפרסומים המיוחסים לעוררת לצורך גיבוש יסודות העבירה.

17. סוף דבר: הערר מתקבל בחלקו. המשיבה תפעל על-מנת לאפשר לעוררת לעיין בחומרי החקירה המנויים בבקשה הראשונה, כאמור לעיל בפסקה 11, והדיון בבקשה החמישית יוחזר לבית המשפט המחוזי על-מנת שיכריע בה לאחר שיעיין בחומר המבוקש, כאמור לעיל בפסקה 15.

ניתנה היום, כ"ג בשבט התשע"ט (29.1.2019).

שׁוֹפֵט